

Näringsutskottets betänkande 2021/22:NU3

Utgiftsområde 21 Energi

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen anvisar anslag för 2022 inom utgiftsområde 21 Energi på ca 3,3 miljarder kronor i enlighet med utskottets förslag. Riksdagen har fastställt ramen för utgiftsområdet till 1,2 miljarder kronor mindre än vad regeringen föreslagit i budgetpropositionen. Utskottets förslag överensstämmer med det förslag som ledamöterna från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna har lagt fram under utskottets beredning av ärendet. Det innebär ändringar i förhållande till budgetpropositionen för fem av anslagen. I övrigt ställer sig utskottet bakom budgetpropositionen.

När det gäller Affärsverket svenska kraftnät tillstyrker utskottet regeringens förslag dels till investeringsplan för perioden 2022–2024, dels till finansiella befogenheter för 2022. Vidare tillstyrker utskottet regeringens förslag till avgiftsuttag för elberedskapsavgiften för 2022.

Utskottet tillstyrker delvis budgetpropositionen och tre motionsyrkanden. Övriga motioner avstyrks.

I betänkandet finns fyra särskilda yttranden (S, C, V, L, MP). Ledamöterna från Socialdemokraterna, Centerpartiet, Vänsterpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet avstår från ställningstagande när det gäller budgetbeslutet och redovisar i stället sina överväganden i särskilda yttranden.

Behandlade förslag

Proposition 2021/22:1 inom utgiftsområde 21 Energi.

Nio yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2021/22.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning	5
Beslutsprocessen i riksdagen	5
Betänkandets disposition	6
Utskottets överväganden	7
Regeringens resultatredovisning	7
Utskottets bedömning	7
Redovisade tillkännagivanden	9
Utskottets bedömning	10
Statens budget inom utgiftsområde 21	10
Motionerna	19
Gemensamt förslag från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna	22
Tidigare riksdagsbehandling	22
Utskottets ställningstagande	23
Särskilda yttranden	27
1. Statens budget inom utgiftsområde 21 (S, MP)	27
2. Statens budget inom utgiftsområde 21 (C)	28
3. Statens budget inom utgiftsområde 21 (V)	30
4. Statens budget inom utgiftsområde 21 (L)	31
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	34
Propositionen	34
Motioner från allmänna motionstiden 2021/22	34
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och motionärernas anslagsförslag	36
<i>Bilaga 3</i>	
Regeringens förslag till beställningsbemyndiganden	37
<i>Bilaga 4</i>	
Utskottets anslagsförslag	38
<i>Bilaga 5</i>	
Utskottets förslag till beställningsbemyndiganden	39

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Statens budget inom utgiftsområde 21

a) Anslagen för 2022

Riksdagen anvisar, med de anslagsvillkor utskottet anger, anslagen för 2022 inom utgiftsområde 21 Energi enligt utskottets förslag i bilaga 4.

Därmed bifaller riksdagen delvis proposition 2021/22:1 utgiftsområde 21 punkt 4 och motionerna

2021/22:3958 av Arman Teimouri m.fl. (L),

2021/22:4011 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 1 och

2021/22:4136 av Rickard Nordin m.fl. (C) samt

avslår motionerna

2021/22:3190 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V),

2021/22:3921 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD),

2021/22:4011 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkandena 2–4 och

2021/22:4195 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 1.

b) Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som utskottet föreslår i bilaga 5.

Därmed bifaller riksdagen delvis proposition 2021/22:1 utgiftsområde 21 punkt 5.

c) Godkännande av investeringsplan för Affärsverket svenska kraftnät

Riksdagen godkänner investeringsplanen för elförsörjning för 2022–2024 som en riktlinje för Affärsverket svenska kraftnäts investeringar.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2021/22:1 utgiftsområde 21 punkt 2.

d) Finansiella befogenheter för Affärsverket svenska kraftnät

Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2022 ge Affärsverket svenska kraftnät finansiella befogenheter i enlighet med vad regeringen förordar.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2021/22:1 utgiftsområde 21 punkt 3.

e) Avgiftsuttag för elberedskapsavgiften

Riksdagen fastställer avgiftsuttaget under 2022 för elberedskapsavgiften till högst 255 000 000 kronor.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2021/22:1 utgiftsområde 21 punkt 1.

Stockholm den 2 december 2021

På näringsutskottets vägnar

Lars Hjärmered

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Lars Hjärmered (M), Mattias Jonsson (S)*, Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Monica Haider (S)*, Helena Lindahl (C)*, Birger Lahti (V)*, Lotta Olsson (M), Alexander Christiansson (SD), Mathias Tegnér (S)*, Camilla Brodin (KD), Åsa Eriksson (S)*, Arman Teimouri (L)*, Eric Palmqvist (SD), Lorentz Tovatt (MP)*, Patrik Engström (S)*, Niels Paarup-Petersen (C)* och Johnny Skalin (SD).

* Avstår från ställningstagande, se särskilda yttranden.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens budgetproposition 2021/22:1 i de delar som avser utgiftsområde 21 Energi och ett antal motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2021/22. Regeringens förslag till riksdagsbeslut och förslagen i motionerna listas i bilaga 1.

I bilaga 2 finns en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2022 samt de avvikelser från dessa som Moderaterna, Sverigedemokraterna, Centerpartiet, Vänsterpartiet, Kristdemokraterna och Liberalerna föreslår i sina respektive budgetmotioner. I bilaga 3 finns regeringens förslag till beställningsbemyndiganden för 2022. I bilaga 4 finns utskottets förslag till anslagsfördelning för 2022 och i bilaga 5 utskottets förslag till beställningsbemyndiganden för 2022.

Ledamöterna från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna har under utskottets beredning av ärendet justerat sina yrkanden jämfört med sina respektive motioner och lagt fram ett gemensamt förslag.

Vidare har tjänstemän från Infrastrukturdepartementet inför utskottet lämnat vissa upplysningar i ärendet.

Beslutsprocessen i riksdagen

Rambeslutsprocessen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen i ett första steg genom ett beslut fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som utgiftsområdets anslag högst får uppgå till (11 kap. 18 § tredje stycket riksdagsordningen).

Riksdagen har bifallit finansutskottets förslag och bestämt utgiftsramen för 2022 för utgiftsområde 21 Energi till 3 254 924 000 kronor (prop. 2021/22:1, bet. 2021/22:FiU1, rskr. 2021/22:46). Det är 1 200 miljoner kronor mindre än vad regeringen föreslår i budgetpropositionen. I detta betänkande föreslår näringsutskottet för riksdagen hur anslagen för utgiftsområdet ska fördelas inom utgiftsområdesramen. Riksdagens ställningstagande till anslag och bemyndiganden för utgiftsområdet ska göras genom *ett* beslut (11 kap. 18 § fjärde stycket riksdagsordningen).

Uppföljning av regeringens resultatredovisning

Enligt 10 kap. 3 § budgetlagen (2011:203) ska regeringen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat.

I utskottens uppgifter ingår att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i utskottets uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen presenterar. Riksdagen har beslutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens resultatredovisning (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21, rskr. 2005/06:333–335).

Utskottet har mot den bakgrunden gått igenom regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 21 i budgetpropositionen. Genomgången är ett underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Betänkandets disposition

Först behandlas regeringens resultatredovisning. Därefter redovisas regeringens hantering av några tillkännagivanden från riksdagen. Avslutningsvis behandlar utskottet de förslag i budgetpropositionen och de motionsförslag som gäller statens budget inom utgiftsområde 21 Energi.

Utskottets överväganden

Regeringens resultatredovisning

Inledning

Näringsutskottet har sedan 2015 kontinuerligt följt upp regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen, utgiftsområdena 19 Regional utveckling, 21 Energi och 24 Näringsliv. Uppföljningen 2015 omfattade i första hand en översiktlig genomgång och analys av de mål och indikatorer som används inom respektive utgiftsområde. Därutöver undersöktes resultatredovisningens struktur och förhållandet mellan mål, indikatorer och vissa resultat. Efterföljande år har utskottet följt upp i vilken utsträckning regeringen har beaktat och tillgodosett de synpunkter utskottet har haft på resultatredovisningen. Hösten 2017 genomfördes därutöver en närmare uppföljning av ett anslag per utgiftsområde. Utskottets senaste iakttagelser och bedömningar redovisas i utskottets budgetbetänkanden för respektive utgiftsområde (bet. 2020/21:NU1, bet. 2020/21:NU2, bet. 2020/21:NU3).

Näringsutskottet har under hösten 2021 huvudsakligen fortsatt att följa upp i vilken utsträckning regeringen har beaktat och tillgodosett de synpunkter på resultatredovisningen som utskottet tidigare har framfört. Därutöver har utskottet särskilt tittat på det nya avsnittet Regeringens bedömning av målluppfyllelsen (tidigare Analys och slutsatser).

Utskottets bedömning

Enligt 10 kap. 3 § budgetlagen ska regeringen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som uppnåtts i verksamheten i förhållande till de av riksdagen beslutade målen, och redovisningen ska vara anpassad till utgiftsområdena. Utskottet kan inledningsvis konstatera att det övergripande målet för energipolitiken bygger på samma tre grundpelare som energisamarbetet i EU och syftar till att förena försörjningstrygghet, konkurrenskraft och ekologisk hållbarhet. Därutöver finns ett antal energipolitiska mål och delmål vilka framgår av avsnitt 2.4 inom utgiftsområde 21 i budgetpropositionen.

Utskottet vill inledningsvis, och i likhet med vad det gjort tidigare år, framhålla betydelsen av att resultatredovisningen i budgetpropositionen är klar och tydlig då denna utgör ett viktigt underlag för riksdagens beredning av statens budget. Enligt utskottets uppfattning bör resultatredovisningen utformas på ett sådant sätt att den bidrar till en ökad förståelse för hur statliga anslagsmedel används och vilka resultat de olika insatserna får.

Sedan flera år tillbaka pågår en dialog mellan riksdagen och regeringen om utvecklingen av den ekonomiska styrningen och om hur regeringens resultatredovisning till riksdagen kan utvecklas. Enligt utskottets uppfattning är denna dialog betydelsefull, och den har på flera sätt bidragit till att utveckla och

förbättra den resultatredovisning som lämnas i budgetpropositionen. Dialogen har även, enligt utskottets bedömning, bidragit till att det finns en genomtänkt struktur i resultatredovisningen som på ett tydligare sätt än tidigare relaterar till de mål som riksdagen har beslutat om för utgiftsområdet. Enligt utskottets uppfattning är det betydelsefullt att denna dialog fortsätter även framöver.

När det gäller resultatredovisningens övergripande struktur vill utskottet framhålla att den har fortsatt att utvecklas i positiv riktning. Den mer vägledande rubriksättningen med tydlig koppling till de riksdagsbundna målen och fler talande rubriker i redovisningen anser utskottet främjar läsbarheten och förståelsen. Utskottet ser också positivt på att regeringen tagit hänsyn till utskottets synpunkt om att tydliggöra sambanden mellan mål och indikatorer och att avsnittet om resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder inleds med en tabell över de riksdagsbundna målen och huvudsakliga indikatorer för dessa. Utskottet noterar att det inte finns några indikatorer för en av de tre pelarna, pelaren för ekologisk hållbarhet, inom det övergripande målet för energipolitiken. Utskottet noterar också att två nya indikatorer, elpris och transportsektorns energikostnader, anges i tabellen som huvudsakliga indikatorer för pelaren konkurrenskraft. Mot bakgrund av att utskottet i förra årets betänkande för utgiftsområdet bl.a. ansåg att det kunde ifrågasättas om det var tillräckligt att använda den befintliga industrins samlade energi- respektive elkostnader som indikatorer för konkurrenskraft, och att utskottet anförde att transportsektorns energikostnader är ett exempel som kan anses ha betydelse för konkurrenskraften, ser utskottet positivt på att två nya indikatorer tillkommit. Utskottet noterar vidare att fyra nya indikatorer för att följa upp leveranssäkerhet för el tillkommit i resultatredovisningen: installerad effekt i synkront ansluten elproduktion i synkronområdet, installerad effekt i synkront ansluten elproduktion i Sverige, potential för förbrukarflexibilitet och sammanlänkning.

För att förbättra läsbarheten i resultatredovisningen vill utskottet framföra vikten av att regeringen motiverar tillkomsten av nya indikatorer och bedömningsgrunder. Det bör även tydligt framgå hur de valda indikatorerna bör tolkas.

Utskottet noterar att det nya avsnittet, Regeringens bedömning av måluppfyllelsen, är mer kortfattat än förra årets motsvarande avsnitt, Analys och slutsatser, om en jämförelse görs mellan budgetpropositionerna. Utskottet noterar även att regeringen redovisar bedömningar av måluppfyllelse för de flesta av de riksdagsbundna målen inom utgiftsområdet men inte för alla. En bedömning när det gäller utvecklingen av total andel förnybar energi görs tidigare i resultatredovisningen men inte under detta avsnitt. Det finns inte heller någon bedömning av måluppfyllelse när det gäller pelaren ekologisk hållbarhet och inte heller någon hänvisning till om denna behandlas i något annat utgiftsområde.

Redovisade tillkännagivanden

Inledning

I samband med att konstitutionsutskottet våren 2017 behandlade regeringens skrivelse 2016/17:75 Riksdagens skrivelser till regeringen (bet. 2016/17:KU21) framhöll konstitutionsutskottet att berört utskott lämpligen redovisar sin syn i samband med att regeringen i t.ex. budgetpropositionen redovisar sin behandling av ett tillkännagivande. Vidare påpekade konstitutionsutskottet att om regeringen redovisat sin syn för riksdagen i en proposition eller skrivelse och inte mött några invändningar bör den, inför framtagandet av skrivelse 75, kunna utgå från att riksdagen inte har några invändningar mot den hantering som redovisats.

Propositionen

Regeringen redovisar tre tillkännagivanden från riksdagen i budgetpropositionen som gäller energipolitiken - ett som slutbehandlats tidigare, ett som anges som slutbehandlat och ett som inte anges vara slutbehandlat.

Med anledning av riksdagens tillkännagivande om att regeringen bör följa upp och analysera de åtgärder som vidtogs för att motverka den akuta kapacitetsbrist i elnäten som drabbade Skåne och Stockholm under 2019 (bet. 2020/21:NU5, rskr. 2020/21:43), gav regeringen i december 2020 Energimyndigheten i uppdrag att följa upp det gemensamma initiativet avseende kapacitetshöjningar i elnäten i Malmö och Stockholm. Av slutrapporten från april 2021 framgår det bl.a. att Energimyndigheten bedömer att det fanns skäl att agera både i Malmö och i Stockholm givet hur prognoserna såg ut vid den aktuella tidpunkten och att upphandlingen av bl.a. Heleneholmsverket inneburit en effektiv hantering av situationen. I rapporten anges också att beslutet från Svenska kraftnät att ställa ut elberedningsmedel till Stockholms Energi för att säkra ödriftsförmåga i Stockholm har bidragit till att finansiera uppbyggnaden av de kraftverk som behövdes för att säkra den lokala elfeffekten i Stockholm. Regeringen bedömer därmed tillkännagivandet som slutbehandlat.

Med anledning av riksdagens tillkännagivande om att Sverige behöver ta fram leveranssäkerhetsmål som beaktar hela samhällets behov och som utgår från elförsörjningens betydelse för Sveriges konkurrenskraft som industrialisation (bet. 2018/19:NU12 punkt 1, rskr. 2018/19:210) anger regeringen att den har för avsikt att besluta om en tillförlitlighetsnorm. Regeringen anger att tillkännagivandet inte är slutbehandlat men att beslutet bedöms tillgodose riksdagens tillkännagivande.

Tidigare riksdagsbehandling

I ett tillkännagivande från hösten 2020 ställde sig riksdagen bakom det som utskottet anförde om kapacitetsbrist i elnäten utifrån ett utskottsinitiativ (bet. 2020/21:NU5, rskr. 2020/21:43). Riksdagen gav regeringen till känna att

denna bör följa upp och analysera de åtgärder som inblandade aktörer vidtog för att motverka den akuta kapacitetsbrist i elnäten som drabbade de båda regionerna Skåne och Stockholm 2019. Uppföljningen bör belysa effekterna av vidtagna åtgärder inklusive hur kostnadseffektiva de varit och huruvida det fanns andra, mer effektiva, åtgärder att vidta och som därmed lämpar sig bättre om en liknande situation skulle uppstå.

Våren 2019 riktade riksdagen ett tillkännagivande till regeringen om att Sverige behöver ta fram leveranssäkerhetsmål som beaktar hela samhällets behov och som utgår från elförsörjningens betydelse för Sveriges konkurrenskraft som industrination genom att bifalla reservation 1 (M, SD, KD, L) under punkt 1 (bet. 2018/19:NU12 punkt 1, rskr. 2018/19:210).

Utskottets bedömning

Utskottet noterar regeringens redovisning med anledning av riksdagens tillkännagivande om kapacitetsbrist i elnäten och regeringens bedömning att tillkännagivandet i och med denna redovisning anses slutbehandlat. Utskottet gör ingen annan bedömning. Utskottet noterar även att regeringen anger att tillkännagivandet om leveranssäkerhetsmål inte är slutbehandlat.

Statens budget inom utgiftsområde 21

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar, med de villkor utskottet anger, anslagen för 2022 inom utgiftsområde 21 i enlighet med vad utskottet föreslår och som framgår av bilaga 4. Vidare bemyndigar riksdagen regeringen att ingå ekonomiska åtaganden i enlighet med vad utskottet föreslår i bilaga 5. Riksdagen godkänner dessutom regeringens förslag till investeringsplan för perioden 2022–2024 för Svenska kraftnät och bemyndigar regeringen att ge affärsverket finansiella befogenheter i enlighet med vad regeringen har föreslagit för 2022. Riksdagen fastställer även avgiftsuttaget för elberedskapsavgiften.

Jämför särskilt yttrande 1 (S, MP), 2 (C), 3 (V) och 4 (L).

Inledning

Den 24 november 2021 beslutade riksdagen om statsbudgetens ramar för de olika utgiftsområdena för 2022 och en preliminär fördelning av utgifter på utgiftsområdena för 2023 och 2024. Riksdagens biföll finansutskottets förslag om utgiftsramar för utgiftsområdena 2022, vilket innebar att riksdagen genom att delvis bifalla motionerna 2021/22:3938 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 4, 2021/22:4040 av Ulf Kristersson och Elisabeth Svantesson (båda M) yrkande 2 och 2021/22:4221 av Ebba Busch m.fl. (KD) yrkande 3 fastställde ramen för utgiftsområde 21 Energi till 3 254 924 000 kronor för

2022 (prop. 2021/22:1, bet. 2021/22:FiU1, rskr. 2021/22:46). Beslutet innebar även att riksdagen avslag regeringens förslag till fördelning av utgifter på utgiftsområden för 2022.

Tabell Regeringens och motionärernas förslag till utgiftsnivåer för utgiftsområde 21 Energi

Miljoner kronor

År	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen					
		M	SD	C	V	KD	L
2022 (föreslagen utgiftsram)	4 455 -850	-562	-6	+3 005	+115	+156	
2023 (utgiftsberäkning)	3 451 -450	+1	+62	+3 010	+115	-321	
2024 (utgiftsberäkning)	3 505 -450	+11	+102	+3 015	+115	-357	

Av tabellen ovan framgår regeringens och motionärernas förslag till ram för utgiftsområde 21 Energi för 2022 och motsvarande beräkningar för 2023–2024. Andra uppfattningar än regeringens om utgiftsramarnas storlek har redovisats i partimotionerna 2021/22:4040 (M), 2021/22:3938 (SD), 2021/22:4121 (C), 2021/22:3278 (V), 2021/22:4221 (KD) och 2021/22:4181 (L).

Finansutskottet beslutade den 21 september 2021 att ge övriga utskott möjlighet att yttra sig över budgetpropositionen för 2022 samt eventuella motioner om inkomster och utgiftsramar som berör respektive utskotts beredningsområde. Den 12 oktober 2021 beslutade näringsutskottet att yttra sig till finansutskottet. Yttrandet från näringsutskottet till finansutskottet justerades den 28 oktober 2021. Finansutskottet justerade betänkandet om utgiftsramarna (bet. 2021/22:FiU1, yttr. 2021/22:NU1y) den 22 november 2021.

I detta ärende ska utskottet föreslå för riksdagen hur anslagen för utgiftsområdet ska fördelas inom utgiftsområdesramen. Riksdagens ställningstagande till anslag inom utgiftsområdet ska göras genom *ett* beslut (11 kap. 18 § riksdagsordningen). Utgångspunkten för beredningen är att ramen för utgiftsområde 21 Energi är fastställd till 3 254 924 000 kronor.

Regeringens förslag till fördelning på olika anslag inom utgiftsområdet framgår av tabellen i bilaga 2. Den utgiftsram som regeringen föreslår fördelas på elva anslag. I bilagan redovisas också de förslag som finns i motionerna 2021/22:4011 (M), 2021/22:3921 (SD), 2021/22:4136 (C), 2021/22:3190 (V), 2021/22:4195 (KD) och 2021/22:3958 (L). Enligt förslaget i propositionen kompletteras fem av anslagen inom utgiftsområdet med bemyndiganden för regeringen att ingå ekonomiska åtaganden som leder till utgifter de kommande åren, vilket framgår av bilaga 3.

I det följande redovisas inledningsvis utgiftsområdets omfattning som det beskrivs i budgetpropositionen. Efter det redovisas inriktningen för energipolitiken. Därefter redovisas regeringens överväganden om vart och ett av de elva anslagen inom utgiftsområdet och de föreslagna bemyndigandena. Slutligen beskrivs de motioner som innehåller alternativa förslag till anslag

och det gemensamma förslag ledamöterna från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna har lagt fram i utskottet.

Propositionen

Utgiftsområdets omfattning

Utgiftsområdet omfattar frågor om tillförsel och användning av energi, inklusive elsäkerhet. Ansvaret för åtgärderna ligger främst på Statens energimyndighet (Energimyndigheten), Energimarknadsinspektionen, Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät) och Elsäkerhetsverket.

Politikens inriktning

Energipolitikens inriktning ligger fast och syftar till att förena försörjningstrygghet, konkurrenskraft och ekologisk hållbarhet. Regeringen anser att den fortsätter arbetet med att nå de riksdagsbundna energipolitiska målen. Vidare anser regeringen att efterfrågan på el kommer att öka kraftigt till 2045 och att energipolitiken därför behöver utvecklas och ta höjd för detta genom åtgärder som bl.a. effektiv användning, ny infrastruktur och säkrad tillförsel. Ett ökat fokus på effekt- och energieffektivisering anser regeringen kan bana väg för en snabb, resurseffektiv och hållbar elektrifiering samt bidra till klimatomställningen.

Regeringen föreslår en satsning på genomförande av elektrifieringsstrategin där avsikten bl.a. är att inrätta ett elektrifieringsråd för att stödja genomförandet av strategin. För att stärka genomförandet av klimatomställningen på lokal och regional nivå tillförs länsstyrelserna medel för att ge dessa långsiktiga förutsättningar att fullfölja arbetet i enlighet med den nationella vindkraftsstrategin, elektrifieringsstrategin samt den klimatpolitiska handlingsplanen (se utg.omr. 1 Rikets styrelse, anslaget 5:1 Länsstyrelserna m.m.).

För att bryta transportsektorns fossilberoende anser regeringen att det bl.a. är angeläget att utbyggnaden av laddinfrastruktur bör ske i en sådan takt att den inte blir ett hinder för elektrifiering av transportsektorn, och att bibehålla och öka den svenska biogasproduktionen. Regeringen avser därför att avsätta medel till stöd för produktion av biogas, vilket inkluderar en kontrollstation 2024 för att säkerställa att stödet är ändamålsenligt och kostnadseffektivt.

Den omfattande elektrifiering som samhället står inför ställer stora krav på effektiva och snabba tillståndprocesser för elnät. Regeringen föreslår en resursförstärkning till Energimarknadsinspektionen för att bl.a. halvera ledtiderna för nya kraftledningar från att behov identifierats till att ledningen står på plats, frigöra nätkapacitet och underlätta för nya kunder att ansluta till elnät i tillväxtområden. Myndigheten bedöms också behöva ökade resurser för att hantera de uppgifter som flera nya rättsakter från EU-paketet Ren Energi medför.

Effektiv användning av energi kan bidra till att stärka Sveriges konkurrenskraft, minska klimat- och miljöpåverkan och bidra till försörjningstryggheten på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt. Regeringen bedömer att det behövs ytterligare insatser för att nå det riksdagsbundna målet om 50 procent effektivare energianvändning 2030 och föreslår därför fortsatta stödinsatser till energieffektivisering inom industrin genom en återstart av Energisteget.

En allt snabbare energiomställning innebär betydande utmaningar för elsäkerheten då nya tekniker används i elanläggningar som dessa inte alltid är anpassade för. I syfte att förstärka arbetet med elektromagnetisk kompatibilitet föreslår regeringen därför att Elsäkerhetsverket tillförs medel.

För att säkerställa en tillfredsställande beredskapsnivå när det gäller elförsörjningen föreslår regeringen att insatserna för elberedskap förstärks så att sektorn bättre ska kunna förebygga, motstå och hantera sådana störningar i elförsörjningen som kan medföra svåra påfrestningar för samhället.

Anslag och bemyndiganden för 2022

Regeringen föreslår att 4 454 924 000 kronor anvisas till utgiftsområde 21 Energi för 2022. Fördelningen av medel på de elva olika anslagen inom utgiftsområdet framgår nedan och av bilaga 2. För fem av anslagen föreslår regeringen att den ska bemyndigas att ingå ekonomiska förpliktelser som leder till utgifter de kommande åren. Förslagen till bemyndiganden redovisas i bilaga 3. Dessutom föreslår regeringen att riksdagen ska fastställa avgiftsuttaget för elberedskapsavgiften för 2022.

I det följande redogörs för regeringens förslag till anslag och bemyndiganden för 2022 för utgiftsområde 21 Energi.

Anslaget 1:1 Statens energimyndighet får användas för Energimyndighetens förvaltningsutgifter samt Fjärrvärmenämnden. Myndigheten bedriver också viss avgiftsfinansierad uppdragsverksamhet. Vidare finansieras viss verksamhet vid myndigheten genom offentligrättsliga avgifter av vilka myndigheterna får disponera en viss del. Regeringen föreslår att riksdagen anvisar drygt 419 miljoner kronor för 2022 till anslaget 1:1 Statens energimyndighet. Anslaget föreslås öka med 53 miljoner kronor 2022 till följd av en överföring av medel från anslaget 1:4 Energiforskning för att möjliggöra verksamhetskostnader och lånefinansiering av verksamhetsinvesteringar.

Anslaget 1:2 Insatser för energieffektivisering får användas för utgifter för att utveckla och introducera ny energieffektiv teknik på marknaden samt stöd till energieffektiv teknik. Anslaget får även användas för utgifter för insatser för informationsspridning, utveckling och spridning av verktyg och metoder samt utredningsinsatser. Anslaget får användas för utgifter för genomförandet av EU-rättsakter samt annat internationellt samarbete inom energieffektiviseringsområdet och därtill hörande metod-, utvecklings- och utredningsarbete. Anslaget får även användas för utgifter för utveckling av styrmedel för energieffektivisering. Anslagets ändamål har justerats till att inte

inkludera statlig medfinansiering av nationellt regionalfondsprogram då medfinansiering av programmet perioden 2014–2020 avslutades under 2020 och inga medel finns avsatta för ändamålet 2022. Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 118 miljoner kronor till anslaget 1:2 Insatser för energieffektivisering. Anslaget föreslås öka med 100 miljoner kronor 2022 för en satsning på energieffektivisering i industrin.

För att möjliggöra planering och tecknande av avtal om fleråriga projekt är det enligt regeringen nödvändigt att kunna fatta beslut som medför åtaganden för kommande år. Regeringen föreslår därför att den ska bemyndigas att under 2022 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 200 miljoner kronor 2023 och 2024.

Anslaget 1:3 Insatser för förnybar elproduktion får användas för arbete med informations-, utrednings-, utvärderings- och samordningsinsatser i syfte att underlätta för utvecklingen av förnybar elproduktion. Anslaget får även användas för utgifter för stöd till länsstyrelser, kommuner och regioner samt föreningar för samordnings- och informationsinsatser. Anslaget får användas för studier av miljöeffekter av etableringar av förnybar elproduktion inklusive utveckling av tekniska och andra lösningar för att underlätta samexistens med övriga samhällsintressen. Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 25 miljoner kronor för 2022 till det aktuella anslaget.

För att möjliggöra planering och tecknande av avtal om fleråriga projekt är det enligt regeringen nödvändigt att kunna fatta beslut som medför åtaganden för kommande år. Regeringen föreslår därför att den ska bemyndigas att under 2022 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 35 miljoner kronor 2023 och 2024.

Anslaget 1:4 Energiforskning får användas för utgifter och statsbidrag för forsknings-, utvecklings-, demonstrations- och kommersialiseringsinsatser inom energiområdet. Anslaget får även användas för utgifter för bidrag för att främja utvecklingen av teknik som baserar sig på förnybara energislag och effektiv energianvändning i industriella processer i försöks- eller fullskaleanläggningar. Anslaget får även användas för myndighetens arbete med forskningsrelaterade uppgifter, utgifter för utrednings-, utvärderings- och samordningsinsatser inom energiområdet, svenskt och internationellt forsknings- och utvecklingssamarbete samt för att uppfylla Sveriges åtaganden inom ramen för ingångna bilaterala energiforskningsarbeten. Regeringen föreslår att riksdagen anvisar närmare 1 433 miljoner kronor till anslaget 1:4 Energiforskning för 2022. Anslaget föreslås minska med 75 miljoner kronor 2022 till följd av en överföring av medel till anslaget 1:1 Statens energimyndighet för verksamhetskostnader samt för lånefinansiering av verksamhetsinvesteringar. Anslaget föreslås vidare minskas med 20 miljoner kronor 2022 för att finansiera andra förslag i budgetpropositionen. Regeringen anger att minskningen av anslaget inte påverkar den verksamhet som finansieras från anslaget.

För att möjliggöra planering och tecknande av avtal om fleråriga projekt är det enligt regeringen nödvändigt att kunna fatta beslut som medför åtaganden

för kommande år. Regeringen föreslår därför att den ska bemyndigas att under 2022 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 300 miljoner kronor 2023–2027.

Anslaget 1:5 Infrastruktur för elektrifierade transporter får användas för utgifter för stöd till publika stationer för snabbbladdning av elfordon för tillgänglighet längs större vägar samt infrastruktur för elektrifiering av tunga transporter genom statisk laddning eller tankning. Anslaget får också användas till utgifter för berörda myndigheters arbete kopplat till stödet. Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 600 miljoner kronor för 2022 för det aktuella anslaget.

Anslaget 1:6 Energimarknadsinspektionen får användas för Energi-marknadsinspektionens förvaltningsutgifter. Vidare finansieras viss verksamhet vid myndigheten genom offentligrättsliga avgifter av vilka myndigheten får disponera en viss del. Regeringen bedömer att myndigheten behöver resurser för att kunna halvera ledtiderna för tillståndsprocesser för elnät och säkerställa en utvecklad elmarknad och föreslår därför att anslaget ökas med 40 miljoner kronor 2022. Regeringen föreslår därmed att riksdagen anvisar drygt 184 miljoner kronor till anslaget 1:6 Energimarknadsinspektionen för 2022.

Anslaget 1:7 Energiteknik får användas för utgifter för att stimulera spridningen av vissa energitekniska lösningar som bedöms ha positiva effekter på klimatet. Anslaget får även användas för de administrativa utgifter som detta medför. Regeringen föreslår att riksdagen anvisar närmare 1 078 miljoner kronor till det aktuella anslaget för 2022. Anslaget föreslås öka med 500 miljoner kronor 2022 för ett stöd till produktion av biogas.

Anslaget 1:8 Elberedskap får användas för utgifter för elberedskap, civilt försvar inom energisektorn och ersättning för solidaritetsgas som begärs enligt artikel 13 i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/1938 av den 25 oktober 2017 om åtgärder för att säkerställa försörjningstryggheten för gas och om upphävandet av förordning (EU) nr 994/2010 och för dammsäkerhet. Anslaget får också användas för utgifter för tillsynsuppdrag enligt säkerhetsskyddslagen. För att förstärka insatserna för elberedskap föreslås anslaget öka med 88 miljoner kronor 2022. Regeringen föreslår att riksdagen totalt anvisar 361 miljoner kronor för 2022 till anslaget 1:8 Elberedskap.

För att underlätta planering och tecknande av avtal om fleråriga projekt är det enligt regeringen nödvändigt att kunna fatta beslut som medför åtaganden för kommande år. Den långa tidsramen är nödvändig för de långa drifts- och underhållsavtal som måste tecknas för att säkerställa nödvändiga elberedskapsåtgärder. Regeringen föreslår därför att den ska bemyndigas att under 2022 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 000 miljoner kronor 2023–2037.

Regeringen föreslår vidare att avgiftsuttaget under 2022 för elberedskapsavgiften fastställs till högst 255 miljoner kronor. Elberedskapsavgiften tas ut i enlighet med elberedskapslagen (1997:288) för att finansiera beredskapsåtgärder som beslutas med stöd av lagen.

Anslaget 1:9 Avgifter till internationella organisationer får användas för utgifter till internationella organisationer samt utgifter för internationellt samarbete inom energiområdet. Regeringen föreslår att riksdagen anvisar drygt 25 miljoner kronor till det aktuella anslaget för 2022.

Anslaget 1:10 Energi- och klimatomställning på lokal och regional nivå m.m. får användas för utgifter för statsbidrag till kommunal energi- och klimatrådgivning samt utbildning av och information till energi- och klimatrådgivare. Anslaget får användas för stöd till lokala och regionala nätverk och samverkansprojekt för att utveckla och sprida erfarenheter om arbetsmetoder, teknik och annan kunskap kring energi- och klimatomställning i t.ex. miljö-tillsyn, fysisk planering och offentlig upphandling. Anslaget får även användas för utgifter för att genomföra elektrifieringsstrategin samt utgifter för uppdrag som syftar till att bidra till strategins genomförande. Anslaget har bytt namn och ändamålet har justerats för att inkludera genomförande av elektrifieringsstrategin. Den del av anslagsändamålet som tidigare avsåg länsstyrelsernas arbete har tagits bort då medel föreslås tillföras anslaget 5:1 Länsstyrelserna m.m. (se utg.omr. 1 Rikets styrelse). Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 140 miljoner kronor för 2022 till det aktuella anslaget. Anslaget föreslås öka med 20 miljoner kronor 2022 för att genomföra ovan nämnda strategi.

För att underlätta planering och tecknande av avtal om fleråriga projekt är det enligt regeringen nödvändigt att kunna fatta beslut som medför åtaganden för kommande år. Regeringen föreslår därför att den ska bemyndigas att under 2022 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 260 miljoner kronor 2023 och 2024.

Anslaget 1:11 Elsäkerhetsverket får användas för Elsäkerhetsverkets förvaltningsutgifter. Regeringen föreslår att riksdagen anvisar närmare 72 miljoner kronor för 2022 till det aktuella anslaget. För 2022 föreslås anslaget öka med 3 miljoner kronor för att möjliggöra en förstärkning av Elsäkerhetsverkets insatser inom elektromagnetisk kompatibilitet.

Svenska kraftnäts investeringsplan

Svenska kraftnäts huvudsakliga uppgift är att på ett affärsmässigt sätt förvalta, driva och utveckla ett kostnadseffektivt, driftsäkert och miljöanpassat kraftöverföringssystem. Denna del av verksamheten finansieras förutom av nät-, system- och kapacitetsavgifter genom lån. Riksdagen fastställer bl.a. ett tak för belåningen och godkänner även Svenska kraftnäts investeringsplan.

Svenska kraftnät har redovisat sitt förslag till investerings- och finansieringsplan för treårsperioden 2022–2024 som omfattar åtgärder i transmissionsnätet inklusive utlandsförbindelser och utrustning för elektronisk kommunikation (I2021/00718). De planerade investeringarna under perioden 2022–2024 beräknas uppgå till 23,3 miljarder kronor. Tidsmässiga förskjutningar kan förekomma som kan påverka investeringsnivåerna de enskilda åren.

I budgetpropositionen föreslår regeringen att riksdagen godkänner investeringsplanen för Svenska kraftnät som en riktlinje för affärsverkets investeringar. Regeringen konstaterar att den höga investeringsvolymen ställer krav på planering, analys av resursåtgång samt uppföljning och kontroll i verksamheten. Det är därför viktigt att Svenska kraftnät redovisar ekonomiska bedömningar, motiv för och konsekvenser av investeringar, underlag för prioriteringar och utfall av föregående investeringsplan.

Regeringen redovisar att när Svenska kraftnät bildades i början av 1990-talet var transmissionsnätet för el i en fas av förvaltning och låga investeringsvolym, vilket har övergått till en fas av omfattande ny- och ombyggnation. Investeringarna i det svenska transmissionsnätet har ökat kraftigt och en investeringsnivå i storleksordningen 4 till drygt 10 miljarder kronor per år kommer att kvarstå under överskådlig tid.

I budgetpropositionen redovisas översiktligt de investeringsprojekt som var för sig överstiger 400 miljoner kronor. Några av dessa omnämns kortfattat i det följande.

Svenska kraftnät ansluter i huvudsak nät från andra nätägare till transmissionsnätet. Mer än hälften av ansökningarna avser havsbaserad vindkraft. Anslutning av större enskilda användare har under de senaste åren återigen blivit aktuell. Svenska kraftnät har fått flera ansökningar som gäller anslutning av elintensiva industrier och under det senaste året har flera större förfrågningar kommit in om omställningen till en mer fossilfri tillverkning. De största förfrågningarna om anslutning har hittills gällt platser i framför allt norra Sverige. Svenska kraftnät har också fått flera ansökningar om ökat uttag i storstadsregionerna där det råder kapacitetsbrist i elnäten. Investeringar görs för att förstärka transmissionsnätet i dessa regioner. Svenska kraftnät bedriver även flera projekt som syftar till att öka eller bibehålla handelskapaciteten i det svenska transmissionsnätet för el och öka marknadsintegrationen mellan Sverige och grannländerna.

Sydvästlänken mellan Hallsberg i elområde SE3 och Hörby i elområde SE4 är en stor investering som nu är i avslutningsfas. När Sydvästlänken tas i full drift beräknas överföringskapaciteten mellan elområde SE3 och SE4 öka med upp till 25 procent. Investeringen beräknas uppgå till 7 100 miljoner kronor, varav 0 miljoner kronor belastar perioden 2022–2024.

Svenska kraftnät och den tyska stamnätsoperatören 50Hertz har slutit avtal om en ny förbindelse, Hansa Power Bridge, mellan elområde SE4 och Tyskland. Investeringen beräknas för svensk del uppgå till 3 600 miljoner kronor, varav 804 miljoner kronor belastar perioden 2022–2024.

För att klara ökad överföring i transmissionsnätet genomför Svenska kraftnät även systemförstärkningar. För att trygga Stockholmsregionens långsiktiga elförsörjning har en helt ny struktur för Stockholms elnät utarbetats. Investeringsprojekten i Storstockholmsområdet är organiserade i två program: Stockholms Ström och Storstockholm Väst. Investeringen i Stockholms Ström beräknas till 7 600 miljoner kronor, varav 2 434 miljoner kronor belastar perioden 2022–2024. Investeringen i Storstockholm Väst beräknas till

7 100 miljoner kronor, varav 962 miljoner kronor belastar perioden 2022–2024.

Att reinvestera i befintliga anläggningar anges vara lika viktigt som att investera i nya. Reinvesteringar görs i ledningar och stationer men även i Svenska Kraftnät Gasturbiner AB:s anläggningar. Programmet som benämns Nordsyd kommer att innebära förnyelse och förstärkning av snittet mellan elområde SE2 och elområde SE3. Investeringen för Nordsyd beräknas uppgå till 75 miljarder kronor, varav 1 782 miljoner kronor belastar perioden 2022–2024. Utöver Nordsyd finns ett antal större reinvesteringsprojekt i ledningar och kablar som är aktuella under perioden 2022–2024. Reinvesteringar i Svenska Kraftnät Gasturbiner AB:s anläggningar startade 2015 och planeras att genomföras under en åttaårsperiod. Reinvesteringarna beräknas uppgå till 780 miljoner kronor, varav 147 miljoner kronor belastar perioden 2022–2024.

Svenska kraftnäts finansiella befogenheter

Regeringen föreslår följande:

- Regeringen bemyndigas att för 2022 låta Svenska kraftnät ta upp lån i och utanför Riksgäldskontoret till ett sammanlagt belopp om högst 1 650 miljoner kronor.
- Regeringen bemyndigas även att för 2022 låta Svenska kraftnät placera likvida medel i och utanför Riksgäldskontoret.
- Regeringen bemyndigas för 2022 att besluta om delägarlån eller borgen om högst 550 miljoner kronor till förmån för bolag i vilka Svenska kraftnät förvaltar statens aktier.
- Regeringen bemyndigas för 2022 att besluta om förvärv och bildande av bolag som ska verka inom Svenska kraftnäts verksamhetsområde intill ett belopp om 250 miljoner kronor samt avyttra aktier intill ett belopp om 20 miljoner kronor.
- Regeringen bemyndigas att för 2022 bevilja lån till företag som bedriver nätverksamhet enligt ellagen som uppgår till högst 700 miljoner kronor.

Bemyndigandet om att låta Svenska kraftnät ta upp lån i och utanför Riksgäldskontoret inom en sammanlagd ram om 1 650 miljoner kronor ska främst täcka lånebehovet inom investeringsverksamheten. Regeringen föreslår även att riksdagen bemyndigar regeringen att låta Svenska kraftnät placera likvida medel i och utanför Riksgäldskontoret i enlighet med gällande ordning.

Vidare föreslås regeringen bemyndigas att lämna delägarlån eller borgen till bolag där Svenska kraftnät förvaltar statens aktier intill ett belopp om 550 miljoner kronor.

Regeringens bemyndigande om att låta Svenska kraftnät ge lån till företag som bedriver nätverksamhet enligt ellagen ryms inom den sammanlagda ramen och syftar främst till att finansiera åtgärder, utom drift och underhåll, för att öka elnätens kapacitet för att underlätta anslutningen av anläggningar

för produktion av förnybar el, om det finns särskilda skäl att anta att en sådan anslutning annars inte kommer att äga rum.

Regeringen anger att den kommer att kräva full ersättning för statens risk i samband med borgensteckning eller långivning.

För 2022 föreslås att regeringen ska kunna besluta om förvärv av aktier eller bilda bolag intill ett belopp om 250 miljoner kronor samt avyttra aktier intill ett belopp om 20 miljoner kronor.

Svenska kraftnäts ekonomiska mål

Regeringen anger att det genomförts en översyn av Svenska kraftnäts ekonomiska mål inom Regeringskansliet. Översynen har resulterat dels i en justering av verkets nuvarande ekonomiska mål, dels i uppdrag till Statskontoret och Ekonomistyrningsverket.

Justeringen av de ekonomiska målen innebär att avkastningskravet sänks så att Svenska kraftnät fr.o.m. den 1 januari 2021 ska uppnå en räntabilitet på justerat eget kapital, efter schablonmässigt avdrag för skatt, på 4,0 procent under en konjunkturcykel, exklusive realiserade resultat från avyttringar i intressebolag (I2020/01816). Vidare har mål om inleverans av utdelning ändrats till ett spann på 40–70 procent av verksamhetsårets resultat. Mittenvärdet i intervallet ska vara utgångspunkten för utdelningen. Under 2022 har Svenska kraftnät behov av en skuldsättningsgrad om högst 50 procent.

Vidare har regeringen gett Statskontoret och Ekonomistyrningsverket i uppdrag att göra en myndighetsanalys av Svenska kraftnät respektive föreslå hur de ekonomiska målen bör vara utformade på längre sikt för att styra mot både samhällsekonomisk och intern effektivitet (I2020/01813 m.fl.). Uppdragen redovisades i oktober 2021.

Motionerna

I partimotion 2021/22:3190 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) förordas ändringar som innebär att anslagsnivån för utgiftsområde 21 Energi uppgår till 7 459 924 000 kronor. Det är 3 005 miljoner kronor mer än regeringens förslag i budgetpropositionen för 2022. Motionärerna föreslår tre olika stödformer för att underlätta omställningen till förnybar energi och säkra den lokala energiförsörjningen. Anslaget 1:1 Statens energimyndighet föreslås öka med 2 000 miljoner kronor för att finansiera ett nytt stöd för produktion av förnybar el. Ett nytt anslag, Sol- och vindkraft på offentliga byggnader, föreslås inrättas och 1 000 miljoner kronor avsätts för ett riktat stöd för investeringar i förnybar energiproduktion i offentliga byggnader. För att förbättra överföringskapaciteten på lokal nivå föreslås ett stöd i form av kreditgarantier för elnätsinvesteringar. Motionärerna föreslår att 5 miljoner kronor avsätts för ändamålet på ett nytt anslag benämnt Kreditgarantier för elnätsinvesteringar.

I kommittémotion 2021/22:4011 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 1 förordas ändringar som innebär att anslagsnivån för utgiftsområde 21 Energi uppgår till 3 604 924 000 kronor. Det är 850 miljoner kronor mindre än

regeringens förslag i budgetpropositionen för 2022. Motionärerna anför att det är tydligt att framtidens elbehov kommer att öka och att det är av stor vikt att en ren och stabil elförsörjning säkerställs och föreslår därför en ny inriktning för energipolitiken. För att möjliggöra forskning och utveckling av nästa generations kärnkraft föreslår motionärerna att anslaget 1:4 Energiforskning ökas med 250 miljoner kronor i yrkande 2. Motionärerna föreslår i yrkande 3 ett tillkännagivande till regeringen om att anslaget 1:5 Infrastruktur för elektrifierade transporter minskas med 600 miljoner kronor och avvisar anslaget till förmån för ett nytt anslag under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård benämnt Stöd till laddstationer för bilar och lastbilar. Vidare föreslår motionärerna i yrkande 4 ett tillkännagivande till regeringen om att anslaget 1:7 Energiteknik minskas med 500 miljoner kronor och att anslaget avvisas till förmån för ett nytt anslag under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård benämnt Grönt bränslestöd.

I kommittémotion 2021/22:3921 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) förordas ändringar som innebär att anslagsnivån för utgiftsområde 21 Energi uppgår till 3 892 924 000 kronor. Det är 562 miljoner kronor mindre än regeringens förslag i budgetpropositionen för 2022. Motionärerna anför att energipolitiken ska vara inriktad på att säkerställa en långsiktigt konkurrenskraftig och tillförlitlig energiförsörjning för såväl hushåll som näringsliv. Anslaget 1:1 Statens energimyndighet föreslås minska med 20 miljoner kronor bl.a. utifrån att Sverigedemokraterna sparar på en del andra berörda anslag. Anslaget 1:3 Insatser för förnybar elproduktion föreslås minska med 25 miljoner kronor och avvisas bl.a. för att göra marknadsförutsättningarna mer jämbördiga för olika energislag. Motionärerna föreslår vidare att anslaget 1:4 Energiforskning ökas med 50 miljoner kronor för att bl.a. ge förutsättningar för forskning inom alla fossilfria energislag. Anslaget 1:7 Energiteknik föreslås minska med 578 miljoner kronor för att endast omfatta stöd till biogas. För att Sverige ska kunna anslutas till GIF, Generation IV Forum, med målsättningen att utveckla framtidens kärnkraftsteknik föreslår motionärerna att anslaget 1:9 Avgifter till internationella organisationer ökas med 1 miljon kronor. När det gäller anslaget 1:10 Lokal och regional kapacitetsutveckling för klimat- och energiomställning föreslår motionärerna att anslaget minskas med 140 miljoner kronor och avvisas då insatserna som finansierats via anslaget bl.a. uppvisat låg effektivitet när det gäller arbetet för att nå fossilfritt. Motionärerna föreslår vidare att ett nytt anslag upprättas för forskning och utveckling samt uppförande av en svensk forskningsreaktor. Anslaget benämnt Forskningsreaktor föreslås uppgå till 150 miljoner kronor.

I kommittémotion 2021/22:4136 av Rickard Nordin m.fl. (C) förordas ändringar som innebär att anslagsnivån för utgiftsområde 21 Energi uppgår till 4 448 972 000 kronor. Det är drygt 6 miljoner kronor mindre än regeringens förslag i budgetpropositionen för 2022. Motionärerna anför att det är viktigt att planera för en ökad efterfrågan på elenergi samtidigt som hållbarheten i hela energisystemet ökas. Anslaget 1:1 Statens energimyndighet föreslås öka med närmare 25 miljoner kronor för att myndigheten ska få ett uppdrag i syfte

att formulera planeringsmål, garantera långsiktig leveranssäkerhet samt snabbare utbyggnad av kapaciteteten i elnäten. Anslaget 1:2 Insatser för energieffektivisering föreslås minska med 100 miljoner kronor till följd av att satsningen på Energisteget avvisas. Motionärerna föreslår vidare att anslaget 1:4 Energiforskning ökas med 70 miljoner kronor till följd av en särskild satsning på energiforskning med fokus på energilager, batterier och vätgas, samt på forskning, utveckling och kommersialisering av elektorbränslen. Motionärerna föreslår därutöver en sänkning av pris- och löneomräkningen för de anslag som räknas upp med denna vilket är anslaget 1:1 Statens energimyndighet (-1 miljon kronor) samt anslaget 1:6 Energimarknadsinspektion och anslaget 1:11 Elsäkerhetsverket (utan närmare precisering av belopp). Motionärerna föreslår också att Svenska kraftnät ges i uppdrag att prioritera elområde 4, SE4, för ett pilotprojekt för havsbaserad vindkraft som bidrar till ökad elenergiproduktion samt kunskapsinhämtning och inläring.

I kommittémotion 2021/22:4195 av Camilla Brodin m.fl. (KD) förordas ändringar som innebär att anslagsnivån för utgiftsområde 21 Energi uppgår till 4 569 924 000 kronor. Det är 115 miljoner kronor mer än regeringens förslag i budgetpropositionen för 2022. Motionärerna anför att det är viktigt med en trygg och säker energiförsörjning och att långsiktiga spelregler och stabila villkor på elmarknaden är av stor vikt för svenska jobb och svensk konkurrenskraft. Anslaget 1:3 Insatser för förnybar elproduktion föreslås minska med 15 miljoner kronor av olika prioritetsskäl samt för att neutralisera villkor mellan olika kraftslag. Anslaget 1:4 Energiforskning föreslås öka med 170 miljoner kronor, varav 100 miljoner kronor avser kärnkraftsforskning, 50 miljoner kronor avser fossilfritt flyg och 20 miljoner avser djupgeotermi. För att möjliggöra en högre ambitionsnivå för utbyggnaden av laddstolpar för elfordon samt infrastruktur för elektrifierade tunga fordon föreslår motionärerna att anslaget 1:5 Infrastruktur för elektrifierade transporter ökas med 100 miljoner kronor. Anslaget 1:10 Energi- och klimatomställning på lokal och regional nivå m.m. avvisas av motionärerna och föreslås minska med 140 miljoner kronor bl.a. till förmån för andra satsningar.

I kommittémotion 2021/22:3958 av Arman Teimouri m.fl. (L) förordas ändringar som innebär att anslagsnivån för utgiftsområde 21 Energi uppgår till 4 610 724 000 kronor. Det är närmare 156 miljoner kronor mer än regeringens förslag i budgetpropositionen för 2022. För att fortsätta arbetet inom nätverket Fossilfritt flyg 2025 och för att bygga upp ett samarbete för utveckling och etablering av fossilfritt flyg inom Norden föreslår motionärerna att anslaget 1:1 Statens energimyndighet ökas med drygt 11 miljoner kronor. Motionärerna föreslår att anslaget 1:2 Insatser för energieffektivisering minskas med 100 miljoner kronor då motionärerna avvisar ett återupptagande av den ineffektiva satsningen på Energisteget. Vidare avvisar motionärerna anslaget 1:3 Insatser för förnybar elproduktion och anslaget minskas därmed med 25 miljoner kronor, vilket enligt motionärerna bör användas för att inrätta ett nytt anslag för fossilfri energi. Motionärerna föreslår att 25 miljoner kronor

avsätts till anslaget för fossilfri energi varav 20 miljoner kronor ska gå till att främja synkront infasad fossilfri elproduktion.

Motionärerna föreslår att ytterligare två nya anslag inrättas. 20 miljoner kronor föreslås avsättas till ett anslag benämnt Förberedelser för elflyg för att förbereda landets flygplatser för de betydande effektuttag som kommer att bli aktuella när elflyg ska laddas. 15 miljoner kronor föreslås avsättas till ett nytt anslag benämnt Ränfefria lån för expansion av elnät utifrån prognos då motionärerna vill inrätta ett system med ränfefria lån för att bygga ut elnäten proaktivt. Anslaget 1:4 Energiforskning föreslås minska med 200 miljoner kronor då ett antal satsningar läggs om. Motionärerna föreslår vidare att anslaget 1:6 ökas med närmare 10 miljoner kronor utan närmare motivering. Motionärerna föreslår också att anslaget 1:8 Elberedskap ökas med 400 miljoner kronor för att förstärka elberedskapen. Avslutningsvis föreslår motionärerna att den årliga schablonmässiga pris- och löneomräkningen på vissa myndigheter reduceras med 20 procent i syfte att öka effektiviseringen av den statliga förvaltningen. Detta medför att anslaget 1:1 Statens Energimyndighet föreslås minska med 0,8 miljoner kronor, anslaget 1:6 Energimarknadsinspektionen föreslås minska med 0,3 miljoner kronor och anslaget 1:11 Elsäkerhetsverket föreslås minska med 0,1 miljoner kronor.

Gemensamt förslag från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna

Ledamöterna från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna har under utskottets beredning justerat sina yrkanden jämfört med sina respektive motioner och lagt fram ett gemensamt förslag. Inom utgiftsområde 21 föreslår ledamöterna att anslaget 1:2 Insatser för energieffektivisering minskas med 100 miljoner kronor 2022 i förhållande till regeringens förslag till förmån för andra prioriterade reformer. Ledamöterna ser därmed inte att det finns något skäl för att det ska finnas ett beställningsbemyndigande för anslaget och föreslår därför att beställningsbemyndigandet som finns för anslaget minskas med 200 miljoner kronor 2022 i förhållande till regeringens förslag. Anslaget 1:5 Infrastruktur för elektrifierade transporter föreslås minska med 600 miljoner kronor 2022 i förhållande till regeringens förslag för att omfördelas till ett nytt anslag för laddinfrastruktur inom utgiftsområde 20. När det gäller anslaget 1:7 Energiteknik föreslår ledamöterna att anslaget minskas med 500 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag för att omfördelas till ett nytt anslag för biogasstöd inom utgiftsområde 20.

Tidigare riksdagsbehandling

Våren 2019 beslutade riksdagen om ett tillkännagivande om forskning om kärnkraft genom att bifalla en reservation i utskottets betänkande om energipolitik (bet. 2018/19:NU14, rskr. 2018/19:253). I reservationen fram-

höll företrädare i utskottet för Moderaterna, Sverigedemokraterna, Kristdemokraterna och Liberalerna bl.a. att det är viktigt att Sverige kan behålla och förädla forskningskompetens inom området för att kunna hantera befintliga reaktorer och ha möjlighet att bygga nya men också avveckla äldre reaktorer på ett säkert och ansvarsfullt sätt. Reservanterna förordade därför att riksdagen skulle tillkännage för regeringen att satsningar på forskning bör ske inom alla relevanta energislag inklusive kärnkraft. I skrivelse 2020/21:75 uppger regeringen att man i regleringsbrevet för 2020 för Energimyndigheten har förtydligat villkoren för anslaget 1:4 Energiforskning, anslagsposten 11 Forskning, utveckling och innovation, och angett att Energimyndigheten har ansvar för strategiarbetet och har möjlighet att prioritera insatser kring alla relevanta energislag, inklusive kärnkraft, i den mån detta bedöms rimligt för att bidra till målen. I Energimyndighetens regleringsbrev för 2021 återfinns motsvarande formulering som i regleringsbrevet för 2020 när det gäller forskning om kärnkraft. Tillkännagivandet är enligt vad som anges i skrivelsen inte slutbehandlat.

Utskottets ställningstagande

Riksdagen fastställde genom beslut den 24 november 2021 de ekonomiska ramarna för de olika utgiftsområdena (bet. 2021/22:FiU1, rskr. 2021/22:46). Förutsättningen för den fortsatta beredningen är därmed att utgiftsramen för utgiftsområde 21 Energi har fastställts till 3 254 924 000 kronor för 2022. Som framgår av redogörelsen för budgetprocessen i riksdagen i inledningen av betänkandet bygger utskottets fortsatta behandling av anslagsfördelningen 2022 på förutsättningarna att den ram som riksdagen har fastställt inte får överskridas och att ställningstagandet till anslagen ska göras genom *ett* beslut.

I det följande redovisas utskottets ställningstagande till de olika förslagen till anslag och inriktning inom utgiftsområdet i propositionen och motstående förslag i motioner.

Sverige behöver en ny kurs. Riksdagen har ställt sig bakom det som finansutskottets majoritet anför i betänkande 2021/22:FiU1 från sidan 56 om riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. De riktlinjerna gäller också som utgångspunkt för näringsutskottets ställningstagande i detta betänkande.

Utskottet har, som framgår nedan, en annan uppfattning när det gäller utgiftsramen för utgiftsområdet, politikens inriktning, fördelningen av anslagen inom utgiftsområdet och bemyndiganden än det som återges i budgetpropositionen för 2022 och stödjer det förslag till anslagsfördelning och bemyndiganden som ledamöter från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna har presenterat i utskottet.

Utskottet vill inledningsvis framhålla vikten av en tillförlitlig energiförsörjning och långsiktiga spelregler och stabila villkor på elmarknaden för Sveriges konkurrenskraft och svenska jobb. Utskottet konstaterar att Sveriges energisystem står inför stora utmaningar som måste lösas, både för att Sverige

ska klara klimatomställningen och nå de ambitiösa klimatmålen och för att möjliggöra ett robust elsystem som inte minst behövs för att förse svenska företag och industrier med el. Ett fungerande fossilfritt energisystem är avgörande för näringslivets konkurrenskraft och centralt för klimatomställningen.

Det är utskottets uppfattning att varje kraftslag har olika för- och nackdelar och att kraftslagen inte bör ställas mot varandra då det är mixen av olika kraftslag som ger en robust och hållbar energiförsörjning. Den stora utmaningen är att långsiktigt säkra och tillhandahålla el till internationellt konkurrenskraftiga priser. För att fortsätta att värna svenska jobb och konkurrenskraftiga elpriser är det därför viktigt att något energislag inte straffas ut under överskådlig tid. Därtill kommer forskning och ny teknik inom olika energiområden att vara centralt för att Sverige också i framtiden ska ha ett stabilt el- och energisystem. Det är därför av stor betydelse att forskning på energiområdet inkluderar samtliga relevanta kraftslag, inklusive kärnkraft, liksom andra tekniker inom områden som lagring, överföring, elektrifiering och digitalisering.

När det gäller anslagen inom utgiftsområde 21 Energi och de övriga anslagsanknutna förslag som läggs fram i propositionen och motionerna vill utskottet anföra följande.

Utskottet föreslår att riksdagen anvisar 18 000 000 kronor för 2022 till anslaget 1:2 Insatser för energieffektivisering. Anslagsnivån motiveras med att utskottet förordar att anslaget minskas med 100 miljoner kronor 2022 i förhållande till regeringens förslag till följd av att utskottet avvisar insatser för energieffektivisering till förmån för andra prioriterade reformer. Utifrån det ovan anförda ser utskottet inget behov av ett beställningsbemyndigande för 2022 för anslaget 1:2 Insatser för energieffektivisering och föreslår därmed att beställningsbemyndigandet för anslaget minskas med 200 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag.

När det gäller anslaget 1:3 Insatser för förnybar elproduktion anser utskottet att anslagets namn och ändamål ska förtydligas mot samma bakgrund som utskottet redogör för när det gäller anslaget 1:4 Energiforskning nedan, och att riksdagens beslut därmed bör inkludera att ordet ”förnybar” ersätts med ”fossilfri” såväl i anslagets namn som i anslagets ändamål. Ändamålet för anslaget bör också förtydligas så att det framgår att tidigare ingångna åtaganden för anslaget fortfarande gäller och ska belasta anslaget trots namnbytet. Utskottet föreslår således att namnet på anslaget 1:3 Insatser för förnybar elproduktion ändras till 1:3 Insatser för *fossilfri* elproduktion och att anslagets ändamål får följande lydelse:

Anslaget får användas för arbete med informations-, utrednings-, utvärderings- och samordningsinsatser i syfte att underlätta för utvecklingen av *fossilfri* elproduktion. Anslaget får även användas för utgifter för stöd till länsstyrelser, kommuner och regioner samt föreningar för samordnings- och informationsinsatser. Anslaget får användas för studier av miljöeffekter av etableringar av *fossilfri* elproduktion inklusive utveckling av tekniska och andra lösningar för att underlätta samexistens

med övriga samhällsintressen. *Anslaget får vidare användas för att infria tidigare ingångna åtaganden som gjorts för anslaget 1:3 Insatser för förnybar elproduktion.*

Även när det gäller anslaget 1:4 Energiforskning finns det enligt utskottet ett behov av att förtydliga ändamålet för anslaget. Enligt ändamålet får anslaget användas bl.a. för utgifter för bidrag för att främja utvecklingen av teknik som baserar sig på förnybara energislag och effektiv energianvändning i industriella processer i försöks- eller fullskaleanläggningar. Utskottet kan konstatera att regeringen mot bakgrund av tidigare uttalanden från riksdagen tydliggjort att anslaget även kan användas för fossilfria energislag som kärnkraft genom att ändra villkoren för anslaget i Energimyndighetens regleringsbrev. Samtidigt kan utskottet konstatera att någon förändring av anslagets ändamål inte har skett. Mot denna bakgrund bör riksdagens beslut inkludera att ordet ”förnybara” ersätts med ordet ”fossilfria” i anslagets ändamål och att det tydliggörs i ändamålet att anslaget får användas såväl till kärnteknisk forskning som till forskning om förnybar energi. Utskottet föreslår således följande lydelse när det gäller ändamålet för anslaget 1:4 Energiforskning:

Anslaget får användas för utgifter och statsbidrag för forsknings-, utvecklings-, demonstrations- och kommersialiseringsinsatser inom energiområdet. Anslaget får även användas för utgifter för bidrag för att främja utvecklingen av teknik som baserar sig på fossilfria energislag och effektiv energianvändning i industriella processer i försöks- eller fullskaleanläggningar. Anslaget får därmed användas såväl till kärnteknisk forskning som till forskning om förnybar energi. Anslaget får även användas för myndighetens arbete med forskningsrelaterade uppgifter, utgifter för utrednings-, utvärderings- och samordningsinsatser inom energiområdet, svenskt och internationellt forsknings- och utvecklings-samarbete samt för att uppfylla Sveriges åtaganden inom ramen för ingångna bilaterala energiforskningsarbeten.

Utskottet föreslår vidare att riksdagen anvisar 0 kronor för 2022 till anslaget 1:5 Infrastruktur för elektrifierade transporter. Anslagsnivån motiveras med att utskottet förordar att anslaget minskas med 600 miljoner kronor 2022 i förhållande till regeringens förslag till följd av en omfördelning av medlen till ett nytt anslag för laddinfrastruktur inom utgiftsområde 20. Utskottet noterar att det finns ingångna åtaganden för anslaget 1:5 Infrastruktur för elektrifierade transporter och hänvisar till miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2021/22: MJU1 när det gäller de ingångna åtagandena och villkoren för det nya anslaget för laddinfrastruktur.

När det gäller anslaget 1:7 Energiteknik föreslår utskottet att riksdagen anvisar 577 600 000 kronor för 2022. Utskottet förordar därmed att anslaget minskas med 500 miljoner kronor 2022 i förhållande till regeringens förslag till följd av en omfördelning av medlen till ett nytt anslag för biogasstöd inom utgiftsområde 20.

Utöver det som utskottet nu framfört om anslagen gäller det som sägs i budgetpropositionen för 2022 om dels anslagen, dels bemyndigandena om ekonomiska åtaganden under 2022.

Utskottet ställer sig därmed bakom det gemensamma anslagsförslaget från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna och föreslår således att riksdagen för 2022 anvisar anslagen inom utgiftsområde 21 i enlighet med tabellen i bilaga 4. Vidare föreslår utskottet att riksdagen bemyndigar regeringen att ingå ekonomiska åtaganden i enlighet med vad utskottet föreslår i tabell 5.

När det gäller Svenska kraftnät har utskottet inget att invända mot regeringens förslag till investeringsplan 2022–2024 för affärsverket utan tillstyrker förslaget. Vidare tillstyrker utskottet även regeringens förslag om finansiella befogenheter för Svenska kraftnät för 2022 och regeringens förslag till avgiftsuttaget för elberedskapsavgiften under 2022 då utskottet inte heller i dessa fall har något att invända.

Utskottet beräknar att liknande prioriteringar inom energipolitiken och för anslagen 1:2 Insatser för energieffektivisering och 1:7 Energiteknik bör göras även fr.o.m. 2023, vilket skulle innebära att ramen för utgiftsområdet fr.o.m. 2023 skulle vara 800 miljoner kronor lägre än regeringens preliminära utgiftsramar. Merparten av minskningen beror fortsatt på att medel överförs till utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Sammantaget innebär det att utskottet delvis tillstyrker propositionen och tre motionsyrkanden. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

Särskilda yttranden

1. Statens budget inom utgiftsområde 21 (S, MP)

Mattias Jonsson (S), Monica Haider (S), Mathias Tegnér (S), Åsa Eriksson (S), Lorentz Tovatt (MP) och Patrik Engström (S) anför:

Riksdagen fastställde genom sitt beslut den 24 november 2021 att de samlade utgifterna för utgiftsområde 21 Energi inte får överstiga 3 254 924 000 kronor 2022 (bet. 2021/22:FiU1). Eftersom riksdagen har ställt sig bakom andra utgiftsramar och beräkningar av inkomsterna än de som regeringen föreslagit, och som vi anser måste betraktas som en helhet, avstår vi från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 21 Energi.

Med anledning av det förslag som Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna har presenterat för utskottet under beredningen av utgiftsområde 21 Energi vill vi inledningsvis anföra följande.

Tillsammans med resten av världen kämpar Sverige sedan ett och ett halvt år mot coronapandemin. Läget är fortfarande mycket osäkert samtidigt som ekonomin återhämtar sig snabbt, fler kommer åter i arbete och nya möjligheter att lösa samhällsproblem skapas. Vi kan konstatera att regeringen har vidtagit omfattande åtgärder för att rädda svenska jobb och livskraftiga företag under pandemin. Som framhålls i budgetpropositionen för 2022 är det dags att bygga Sverige starkare, tryggare och mer hållbart än det var före krisen. Vi vill stärka utvecklingskraften i städer, tätorter samt gles- och landsbygder och förbättra möjligheterna att bo, leva och verka i hela landet. Energipolitiken behöver utvecklas och ta höjd för den ökade efterfrågan på el genom åtgärder bl.a. för effektiv användning, ny infrastruktur och säkrad tillförsel. Genom att främja ett mer konkurrenskraftigt och innovativt näringsliv och underlätta för den som vill bli, verka och lyckas som företagare, stärks Sveriges ekonomi. För att förbättra förutsättningarna för näringslivets omställning behöver Sverige också ett fortsatt fokus på samverkan och innovation.

Sverige ska bli världens första fossilfria välfärdsland och ska senast 2045 inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären. För att nå dit menar vi att det krävs stora offentliga och privata investeringar i klimatsmart teknik och därför bör både det s.k. Industri- och Klimatklivet förstärkas för att ytterligare stärka och påskynda industrins klimatomställning och för att möjliggöra klimatinvesteringar på lokal och regional nivå. När det gäller utsläppen ska dessa minska genom en omfattande elektrifiering av bl.a. transporter och industrin, varför den s.k. elektrifieringsstrategin bör förstärkas och det s.k. Energisteget återstartas. Vi anser att borttagande av investeringsstödet för energieffektivisering och en sänkning av skatten på bensin och diesel är helt fel väg att gå samtidigt som Sverige är inne i en brinnande klimatkris.

Med anledning av det förslag till anslagsfördelning som Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna har presenterat för utskottet under beredningen av utgiftsområde 21 Energi vill vi anföra följande.

Vi vänder oss mot utskottets förslag om att sänka ambitionsnivån när det gäller energieffektivisering genom att anslaget 1:2 Insatser för energieffektivisering minskas med 100 miljoner kronor 2022. Vi ser ett behov av ytterligare stödinsatser till energieffektivisering för att Sverige ska nå det riksdagsbundna målet om 50 procent effektivare energianvändning 2030. Genom den föreslagna neddragningen av anslaget blir nu stödinsatser till energieffektivisering inom industrin genom det s.k. Energisteget inte möjliga vilket är mycket olyckligt. Vi vänder oss också mot utskottets förslag om att ändra ändamålen för anslaget 1:3 Insatser för förnybar elproduktion och anslaget 1:4 Energiforskning. Förslaget att ersätta ordet förnybart med fossilfritt skickar enligt vår uppfattning en politisk signal som inte gynnar Sveriges klimatpolitiska arbete med att öka tillförsel och användning av förnybar energi.

När det gäller förslaget om minskade medel till anslaget 1:5 Infrastruktur för elektrifierade transporter och anslaget 1:7 Energiteknik noterar vi att Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna vill göra liknande satsningar som regeringen på laddinfrastruktur och biogas men att dessa finansieras genom utgiftsområde 20.

Sammantaget innebär det gemensamma förslaget från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna att 1 200 miljoner kronor mindre än regeringens förslag anvisas till utgiftsområde 21 Energi för 2022.

2. Statens budget inom utgiftsområde 21 (C)

Helena Lindahl (C) och Niels Paarup-Petersen (C) anför:

Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den vi önskar avstår vi från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 21. Centerpartiets budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat. Vi vill däremot i det här särskilda yttrandet redovisa vår uppfattning om politikens inriktning och Centerpartiets budgetförslag som nu avvisats.

Centerpartiets samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2021/22:4121 (C). Motionen behandlas i betänkande 2021/22:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 2 i det betänkandet. I den motionen finns också ett förslag till ram för utgiftsområde 21. Förslaget till statens budget för 2022 inom utgiftsområde 21 läggs fram i kommittémotion 2021:22/4136 (C).

Sverige är ett av världens bästa länder att leva i, men är samtidigt i behov av reformer. När coronapandemin nu förhoppningsvis snart är över vill vi att ekonomin ska återstartas fullt ut. Många delar av ekonomin saknar dock de förutsättningar som krävs för att bl.a. småföretagandet och jobbskapandet ska kunna blomma ut i hela landet, utsatta grupper ska kunna integreras och klimatmålen ska kunna nås. Vi menar att värdefull tid har gått förlorad med långtidsarbetslöshet, utanförskap och för höga klimatutsläpp som följd. Den ekonomiska politiken behöver därför inriktas på viktiga och kloka liberala

reformer så att bl.a. arbetslösheten och utanförskapet kan bekämpas, det kan skapas en hållbar tillväxt i hela landet med fler och växande företag och klimatomställningen kan genomföras. Centerpartiets budgetalternativ innehåller ett flertal sådana reformförslag som hade kunnat sätta Sverige på rätt kurs igen.

När det gäller energipolitiken ser vi stora utmaningar för den globala energisektorn givet behovet av att minska påverkan på klimatet. Då den pågående omställningen väntas leda till att behovet av elenergi ökar kraftigt är det viktigt att planera för ökad efterfrågan och samtidigt öka hållbarheten i energisystemet. Vi menar att det behövs gå snabbare att ställa om och vill därför se riktade satsningar på den teknik som stärker det förnybara energisystemet som t.ex. batterier, vätgas, överföringskapacitet och digitalisering. Dessa tekniker kan bidra till ökad effektivitet och möjliggöra flexibel användning, smarta elnät, energilagring och balansering. Vi vill också se ett förnyat fokus på energieffektivisering som snabbt kan medföra stor skillnad i områden som i dag har kapacitetsproblem.

För att möta en ökad efterfrågan på elenergi räcker det inte med att bygga ny storskalig elproduktion eftersom flaskhalsar i näten sätter gränser för distributionen. Vi behöver därför öka den lokala kraftproduktionen, stärka överföringskapaciteten och korta tillståndsprocesserna för nya ledningar och produktionsanläggningar. Med god tillgång till stora mängder vind-, vatten-, sol- och biokraft som förser Sverige med el, energi och bränslen med låg klimatpåverkan finns det fantastiska förutsättningar för ett robust och förnybart elsystem. Det ökar också Sveriges självförsörjningsgrad och motståndskraft och är oberoende av oroväckande förändringar på världsmarknaden.

Mot denna bakgrund hade vi velat se en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 21 Energi. Vi anser att anslaget 1:1 Statens energimyndighet borde ha ökat med närmare 25 miljoner kronor 2022 i jämförelse med regeringens förslag för att myndigheten skulle fått ett uppdrag i syfte att formulera planeringsmål, garantera långsiktig leveranssäkerhet samt snabbare utbyggnad av kapaciteten i elnäten. Anslaget 1:2 Insatser för energieffektivisering borde ha minskats med 100 miljoner kronor 2022 i jämförelse med regeringens förslag till följd av att vi avvisar satsningen på Energisteget. Vidare borde anslaget 1:4 Energiforskning, i jämförelse med regeringens förslag, ökas med 70 miljoner kronor 2022 till förmån för en särskild satsning på energiforskning med fokus på energilager, batterier och vätgas, samt på forskning, utveckling och kommersialisering av elektrobränslen. Vi anser därutöver att de anslag som omfattas av pris- och löneomräkning borde ha sänkts jämfört med regeringens förslag. Dessa anslag inkluderar anslaget 1:1 Statens energimyndighet, anslaget 1:6 Energimarknadsinspektion och anslaget 1:11 Elsäkerhetsverket, där anslaget 1:1 Statens energimyndighet borde ha sänkts med 1 miljon kronor 2022. Vidare anser vi att Svenska kraftnät borde fått i uppdrag att prioritera elområde 4, SE4, för ett pilotprojekt för havsbaserad vindkraft.

3. Statens budget inom utgiftsområde 21 (V)

Birger Lahti (V) anför:

Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den jag önskar avstår jag från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 21. Vänsterpartiets budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat. Därför väljer jag att avstå från ställningstagande när det gäller anslagsfördelning och väljer i stället att i detta särskilda yttrande redovisa Vänsterpartiets politik när det gäller utgiftsområdet. Vänsterpartiets samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2021/22:3278. Motionen behandlas i betänkandet 2021/22:FiU1, och partiets samlade förslag framgår av reservation 3 i det betänkandet. I den motionen finns också ett förslag till ram för utgiftsområde 21. Förslaget till statens budget för 2022 inom utgiftsområde 21 Energi läggs fram i partimotion 2021/22:3190 (V).

I slutskedet av beredningen av budgetpropositionen för 2022 lämnade företrädare för Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna ett gemensamt budgetförslag, vilket jag anser har försvårat budgetprocessen. Vänsterpartiet har slutit en överenskommelse med regeringen om framtida samarbetsformer, kraftigt höjda pensioner för de pensionärer som har det sämst ställt, förbättringar i sjukförsäkringen som den s.k. Arnepensionen, höjda ersättningar och borttagen s.k. funkisskatt. Därför stödde Vänsterpartiet i andra hand, efter att vårt eget förslag till budget fallit, regeringens budgetförslag i kammaren framför förslaget från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna. Jag anser att regeringens förslag i sin helhet är bättre för Sverige eftersom det har andra utgångspunkter än de nationalkonservativa värderingar som förslaget från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna innehåller.

Jag anser vidare att Sverige behöver en grön och modern omställning av samhället som skapar utveckling och arbetstillfällen i hela landet. För detta krävs en röd politik för en grön omställning samt reformer för att båda återstarta och ställa om den svenska ekonomin efter coronapandemin. Satsningar behövs för jobben, klimatet och ökad jämlikhet istället för nyliberala reformer som bl.a. privatiseringen av Arbetsförmedlingen. För mig står det nu klart att den nyliberala ekonomiska politiken inte bara drabbar jämlikheten och välfärden, utan också tillväxten. I stället för skattesänkningar förordar jag därför omfattande investeringar som syftar till att påskynda den gröna omställningen, stärka landsbygden och kommunsektorn, samt rusta upp trygghetssystemen och sjukvården. Med en sådan politik får bl.a. småföretagare bättre förutsättningar och infrastrukturen och transportsektorn byggs ut.

Vänsterpartiets huvsakliga mål när det gäller inriktningen för energipolitiken är stora reformer i syfte att bygga ut den förnybara energin och ställa om samhället från fossila bränslen till förnybara bränslen där transport- och

industrisektorns klimatomställning till stor del sker genom elektrifiering. Jag anser att det finns utrymme inom energiområdet för satsningar som inte bara är viktiga för klimatomställningen utan som även skapar arbetstillfällen och får fart på ekonomin. De budgetförslag som Vänsterpartiet föreslår omfattar tre olika stödformer för att underlätta omställningen till förnybar energi och säkra den lokala energiförsörjningen. Anslaget 1:1 Statens energimyndighet borde, i jämförelse med regeringens förslag, ha ökats med 2 000 miljoner kronor 2022 för att finansiera ett nytt stöd för produktion av förnybar el avsett för investeringar som främjar lokalsamhällen och lokala företag. Jag anser vidare att ett nytt anslag för sol- och vindkraft på offentliga byggnader borde ha inrättats och att 1 000 miljoner kronor borde ha avsatts 2022 för ett riktat stöd för investeringar i förnybar energiproduktion i offentliga byggnader. För att förbättra överföringskapaciteten på lokal nivå borde även ett stöd i form av kreditgarantier för elnätsinvesteringar inrättats och 5 miljoner kronor avsatts för ändamålet 2022.

4. Statens budget inom utgiftsområde 21 (L)

Arman Teimouri (L) anför:

Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den jag önskar avstår jag från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 21. Liberalernas budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat. Jag vill däremot i det här särskilda yttrandet redovisa min uppfattning om politikens inriktning och Liberalernas budgetförslag som nu avvisats. Liberalernas samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2021/22:4181 (L). Motionen behandlas i betänkande 2021/22:FiU1, och partiets samlade förslag framgår av reservation 4 i det betänkandet. I den motionen finns också ett förslag till ram för utgiftsområde 21. Förslaget till statens budget för 2022 inom utgiftsområde 21 läggs fram i kommittémotion 2021/22:3958 (L).

För mig är det tydligt att det behövs en ny start för Sverige. Sverige behöver en liberal ekonomisk politik som fokuserar på att återställa tillväxten, hålla upp sysselsättningen och ge människor framtidstron tillbaka. Sedan coronapandemin utbröt har världsekonomin befunnit sig i en djup kris. Återhämtningen är på gång och det är positivt att det svenska näringslivet i grunden står starkt. Samtidigt har dock många av Sveriges strukturella problem med t.ex. en hög arbetslöshet förstärkts genom krisen. För att Sverige ska kunna få en ny start som bygger på en hållbar tillväxt och komma till rätta med problemen behöver viktiga liberala reformer genomföras. Liberalernas budgetalternativ innehåller många sådana förslag som bl.a. innebär ökade möjligheter för företagande, bättre förutsättningar för industrins omställning, säkrade elleveranser och en god tillgång till fossilfri energi.

En huvudfråga inom ramarna för Liberalernas energipolitik är att de fossila bränslena ska avvecklas. För att eliminera dem krävs det två saker, för det

första att hitta alternativ som ersätter olja, gas och kol m.m. och för det andra en omfattande utbyggnad av produktionen och leveranserna av fossilfri energi. Ett ökat uttag av biobränslen kan stå för en del av behovet men jag menar att en stor del måste komma från de tre kraftslag som går att bygga ut i stor skala dvs. sol, vind och kärnkraft. Att alla dessa tre levererar el sätter kraftsystemet i fokus. Prognoser tyder på att systemet under de kommande tjugo åren behöver byggas ut till dubbel eller tredubbel kapacitet jämfört med i dag. Det är viktigt att den kommande utbyggnaden sker på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt och att leveranssäkerheten garanteras under hela expansionen.

Övergången från fossil energi i kombination med en växande export av klimatsmarta varor och tjänster innebär att efterfrågan på fossilfri energi kommer att växa dramatiskt, särskilt på el. Jag anser att det är långt ifrån tillräckligt att förstärka elnäten utan anser att det också behövs nya kraftverk. Kraftslagen måste byggas ut i balans, annars slutar kraftsystemet att fungera, och det som behövs är framför allt planerbar elproduktion. Det enda fossilfria planerbara kraftslaget som kan byggas ut i tillräcklig omfattning är kärnkraften. Jag menar också att den svenska energiforskningen behöver byta kurs. Det nya övergripande målet bör vara att bygga ett energisystem som kan leverera all den fossilfria energi klimatomställningen kräver.

När det gäller anslagen inom utgiftsområde 21 Energi anser jag i likhet med vad Liberalerna anför i motion 2021/22:3958 att anslaget 1:1 Statens energimyndighet borde ha ökats med drygt 11 miljoner kronor 2022, i jämförelse med regeringens förslag, för att fortsätta arbetet inom nätverket Fossilfritt flyg 2025 och för att bygga upp ett samarbete för utveckling och etablering av fossilfritt flyg inom Norden. Anslaget 1:2 Insatser för energieffektivisering borde ha minskats med 100 miljoner kronor i jämförelse med regeringens förslag eftersom jag menar att ett återupptagande av den ineffektiva satsningen på Energisteget borde ha avvisats. Jag hade också avvisat anslaget 1:3 Insatser för förnybar elproduktion och därmed minskat anslaget med 25 miljoner kronor, i jämförelse med regeringens förslag, till förmån för att inrätta ett nytt anslag för fossilfri energi. Inom ramarna för det nya anslaget borde 20 miljoner kronor ha avsatts till att främja synkront infasad fossilfri elproduktion.

Vidare anser jag att ytterligare två nya anslag borde ha inrättats. 20 miljoner kronor borde ha avsatts till ett nytt anslag för att förbereda landets flygplatser för de betydande effektuttag som kommer att bli aktuella när elflyg ska laddas. 15 miljoner kronor borde ha avsatts till ett nytt anslag för att inrätta ett system med räntefria lån för elnätsägare för att bygga ut elnäten proaktivt baserat på prognoser om kommande efterfrågan. Arbetet med att samordna prognosarbetet lokalt anser jag att länsstyrelserna borde fått ansvar för, men uppgiften att fatta beslut om hur stora lån som kan beviljas utifrån vilka prognoser som är rimliga borde Energimarknadsinspektionen ha fått. För detta ändamål borde anslaget 1:6 ha ökats med närmare 10 miljoner kronor 2022 jämfört med regeringens förslag. Då jag anser att ett antal satsningar inom energiforskningen borde läggas om borde anslaget 1:4 Energiforskning ha minskats med 200 miljoner kronor i jämförelse med regeringens förslag. För

att förstärka elberedskapen borde vidare anslaget 1:8 Elberedskap ha ökat med 400 miljoner kronor i jämförelse med regeringens förslag. Avslutningsvis anser jag att den årliga schablonmässiga pris- och löneomräkningen av vissa myndigheters anslag borde reduceras med 20 procent i syfte att öka effektiviseringen av den statliga förvaltningen. Detta medför att i jämförelse med regeringens förslag borde anslaget 1:1 Statens Energimyndighet ha minskat med 0,8 miljoner kronor, anslaget 1:6 Energimarknadsinspektionen ha minskat med 0,3 miljoner kronor och anslaget 1:1 Elsäkerhetsverket ha minskat med 0,1 miljoner kronor.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2021/22:1 Budgetpropositionen för 2022 utgiftsområde 21:

1. Riksdagen fastställer avgiftsuttaget under 2022 för elberedskapsavgiften till högst 255 000 000 kronor (avsnitt 2.9.8).
2. Riksdagen godkänner investeringsplanen för elförsörjning för 2022-2024 som en riktlinje för Affärsverket svenska kraftnäts investeringar (avsnitt 2.10.1).
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2022 ge Affärsverket svenska kraftnät finansiella befogenheter i enlighet med vad regeringen förordar (avsnitt 2.10.1).
4. Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2022 inom utgiftsområde 21 Energi enligt uppställningen i propositionen.
5. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i uppställningen i propositionen.

Motioner från allmänna motionstiden 2021/22

2021/22:3190 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 21 Energi enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2021/22:3921 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD):

Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 21 Energi enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2021/22:3958 av Arman Teimouri m.fl. (L):

Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 21 Energi enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2021/22:4011 av Lars Hjälmered m.fl. (M):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 21 Energi enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett ökat anslag till energiforskning och tillkännager detta för regeringen.

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avvisa anslaget för infrastruktur för elektrifierade transporter och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avvisa anslaget för biogasstöd och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4136 av Rickard Nordin m.fl. (C):

Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 21 Energi enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2021/22:4195 av Camilla Brodin m.fl. (KD):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 21 Energi enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

BILAGA 2

Regeringens och motionärernas anslagsförslag

Anslag för 2022 inom utgiftsområde 21 Energi

Tusental kronor

Anslag	Regeringens				Avvikelse från regeringen		
	förslag	M	SD	C	V	KD	L
1:1 Statens energimyndighet	419 387	±0	-20 000	24 388	2 000 000	±0	11 200
1:2 Insatser för energieffektivisering	118 000	±0	±0	-100 000	±0	±0	-100 000
1:3 Insatser för förnybar elproduktion	25 000	±0	-25 000	±0	±0	-15 000	-25 000
1:4 Energiforskning	1 432 723	250 000	50 000	70 000	±0	170 000	-200 000
1:5 Infrastruktur för elektrifierade transporter	600 000	-600 000	±0	±0	±0	100 000	±0
1:6 Energimarknadsinspektionen	184 294	±0	±0	-247	±0	±0	9 700
1:7 Energiteknik	1 077 600	-500 000	-578 000	±0	±0	±0	±0
1:8 Elberedskap	361 000	±0	±0	±0	±0	±0	400 000
1:9 Avgifter till internationella organisationer	25 328	±0	1 000	±0	±0	±0	±0
1:10 Energi- och klimatomställning på lokal och regional nivå m.m.	140 000	±0	-140 000	±0	±0	-140 000	±0
1:11 Elsäkerhetsverket	71 592	±0	±0	-93	±0	±0	-100
<i>Förslag till anslag utöver regeringens förslag</i>							
99:1 Forskningsreaktor	±0	±0	150 000	±0	±0	±0	±0
99:2 Sol- och vindkraft på offentliga byggnader	±0	±0	±0	±0	1 000 000	±0	±0
99:3 Kreditgarantier för elnätsinvesteringar	±0	±0	±0	±0	5 000	±0	±0
99:4 Insatser för fossilfri energi	±0	±0	±0	±0	±0	±0	25 000
99:5 Förberedelser för elflyg	±0	±0	±0	±0	±0	±0	20 000
99:6 Räntefria lån för expansion av elnät utifrån prognos	±0	±0	±0	±0	±0	±0	15 000
Summa för utgiftsområdet	4 454 924	-850 000	-562 000	-5 952	3 005 000	115 000	155 800

BILAGA 3

Regeringens förslag till beställningsbemyndiganden

Det har inte väckts några motioner med anledning av regeringens förslag till beställningsbemyndiganden.

Beställningsbemyndiganden för 2022 inom utgiftsområde 21 Energi

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Tidsperiod
1:2 Insatser för energieffektivisering	200 000	2023–2024
1:3 Insatser för förnybar elproduktion	35 000	2023–2024
1:4 Energiforskning	3 300 000	2023–2027
1:8 Elberedskap	2 000 000	2023–2037
1:10 Energi- och klimatomställning på lokal och regional nivå m.m.	260 000	2023–2024

BILAGA 4

Utskottets anslagsförslag

Anslag för 2022 inom utgiftsområde 21 Energi

Förslaget till beslut överensstämmer med regeringens förslag utom när det gäller anslagen 1:2, 1:5 och 1:7.

Tusental kronor

Anslag	Avvikelse från regeringen	Utskottets förslag
1:1 Statens energimyndighet	±0	419 387
1:2 Insatser för energieffektivisering	-100 000	18 000
1:3 Insatser för <i>fossilfri</i> elproduktion*	±0	25 000
1:4 Energiforskning*	±0	1 432 723
1:5 Infrastruktur för elektrifierade transporter	-600 000	±0
1:6 Energimarknadsinspektionen	±0	184 294
1:7 Energiteknik	-500 000	577 600
1:8 Elberedskap	±0	361 000
1:9 Avgifter till internationella organisationer	±0	25 328
1:10 Energi- och klimatomställning på lokal och regional nivå m.m.	±0	140 000
1:11 Elsäkerhetsverket	±0	71 592
Summa för utgiftsområdet	-1 200 000	3 254 924

*Utskottet föreslår i sitt ställningstagande att anslagens ändamål och namnet på anslaget 1:3 som tidigare benämndes 1:3 Insatser för förnybar elproduktion ändras.

BILAGA 5

Utskottets förslag till beställningsbemyndiganden

Beställningsbemyndiganden för 2022 inom utgiftsområde 21 Energi

Förslaget till beslut överensstämmer med regeringens förslag utom när det gäller beställningsbemyndigandet för anslaget 1:2.

Tusental kronor

Anslag (anslag)	Avvikelse från regeringen	Utskottets förslag	Tidsperiod
1:2 Insatser för energieffektivisering	-200 000	0	2023–2024
1:3 Insatser för <i>fossilfri</i> elproduktion*	±0	35 000	2023–2024
1:4 Energiforskning	±0	3 300 000	2023–2027
1:8 Elberedskap	±0	2 000 000	2023–2037
1:10 Energi- och klimatomställning på lokal och regional nivå m.m.	±0	260 000	2023–2024

*Utskottet föreslår i sitt ställningstagande att namnet på anslaget 1:3 som tidigare benämndes 1:3 Insatser för förnybar elproduktion ändras.